

การบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Participatory Safety Management in Educational Opportunity Expansion Schools

พชฎ นรสิงห์¹ อีระวัฒน์ มอนไธสง² และวีรภัทร ภัทรกุล³

Pachata Norasingha, Teerawat Montaisong and Weeraphat Phattharakul

Received: December 06, 2024

Revised: March 26, 2025

Accepted: March 26, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ ขอบข่าย และมาตรการในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 381 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เก็บข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) ภาวการณ์ช่วยเหลือด้านบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา (2) การมีส่วนร่วมบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา (3) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และ (4) มาตรการและขอบข่ายความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมีมาตรการและขอบข่ายความปลอดภัย คือ (1) มาตรการด้านการป้องกัน (2) มาตรการด้านการปลุกฝัง และ (3) มาตรการด้านการปราบปราม โดยมาตรการดังกล่าวครอบคลุมขอบข่ายความปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย คือ (1) ด้านอุบัติเหตุ (2) ด้านการใช้

¹⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา; Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: teerawatmontaisong@gmail.com, Tel 080-0752200

ความรุนแรง (3) การล่วงละเมิดสิทธิ และ (4) ด้านสุขภาพอนามัยทางกายและจิตใจ และ 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D.=1.09) เมื่อพิจารณาภาพรวมของแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารความปลอดภัยในด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 3.63$, S.D.=0.92) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ($\bar{X} = 3.37$, S.D.=1.18) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 3.36$, S.D.=1.15) และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล มีคะแนนต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.33$, S.D.=1.15)

คำสำคัญ: การบริหารความปลอดภัย, การมีส่วนร่วม, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the components, scope, and measures of participatory safety management in Educational Opportunity Expansion Schools under the Office of the Basic Education Commission; and 2) to study the current status of participatory safety management in Educational Opportunity Expansion Schools under the Office of the Basic Education Commission. The sample consisted of 381 Educational Opportunity Expansion Schools under the Office of the Basic Education Commission. The informants were administrators and teachers responsible for safety work. The research instrument used was a current status questionnaire. Data were collected through analysis and synthesis from relevant documents, concepts, theories, and research. The statistics used for data analysis were mean and standard deviations. The research results found that 1) the components of participatory safety management in Educational Opportunity Expansion Schools consisted of (1) a network of partners in safety management in schools, (2) participation in safety management in educational institutions, (3) safety management in schools, and (4) measures and scope of safety in schools. The measures and scope of safety in schools were (1) prevention measures, (2) indoctrination measures, and (3) suppression measures. The aforementioned measures covered the safety scope in schools of all 4 threat groups, namely

(1) accident aspects, (2) violence aspects, (3) rights violations aspects, and (4) physical and mental health aspects; and 2) the results of the current status study revealed that the overall participatory safety management in Educational Opportunity Expansion Schools was at a moderate level ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 1.09). When considering the overall picture of each aspect, the highest score was found for safety management in the participatory benefit sector ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.92), followed by participation in planning ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 1.18), participation in implementation ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 1.15), and participation in monitoring and evaluation ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 1.15).

Keywords: safety management, participation, Educational Opportunity Expansion Schools

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีเป้าหมายให้คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ด้านความปลอดภัย โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยของผู้เรียนทุกคน มีระบบและกลไกการป้องกันดูแลความปลอดภัย ให้กับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เรียนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ สร้างภูมิคุ้มกันรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีและเทคโนโลยี ในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ และชีวิตวิถีถัดไป (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

การบาดเจ็บในเด็ก (Child Injury) เป็นปัญหาที่สำคัญของทั่วโลก สำหรับประเทศไทย การบาดเจ็บ (Injury) เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2562 มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการบาดเจ็บทั้งหมด 10,524 คน หรือเฉลี่ยปีละ 2,105 คน โดยในจำนวนนี้เป็นกลุ่มที่ทราบสาเหตุชัดเจนจำนวน 8,993 คนหรือเฉลี่ยปีละ 1,799 คน หรือ

วันละเกือบ 5 คน และเมื่อพิจารณาสาเหตุการเสียชีวิตจากการบาดเจ็บ (Injury) ที่สำคัญในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ อุบัติเหตุขนส่งทางบก การจมน้ำ อุบัติเหตุอื่นที่คุกคามการหายใจ การสัมผัสกระแสไฟฟ้า รังสี อุณหภูมิ หรือความดัน และการถูกทำร้าย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2562)

โรงเรียนนับว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่อยู่ ในวัยเรียนจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา การสร้างความปลอดภัยในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาที่สำคัญ คือ มาตรการในการดำเนินงานด้านความปลอดภัย เนื่องจากมาตรการดังกล่าวยังคงเน้นกลุ่มวัยแรงงานเป็นเป้าหมายหลัก ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการจะได้กำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา แต่ปัจจุบันพบว่า นโยบายนี้ยังขาดการบังคับใช้อย่างจริงจัง และสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการบริหารงานและพัฒนาสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ เป็นหลัก ทำให้การบริหารงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาถูกลดทอนความสำคัญลงไป โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในต่างจังหวัด ยังมีการจัดการด้านความปลอดภัยที่ต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ (กนกอร อุ่นสถานนท์, 2563) เนื่องมาจากปัจจัยในหลายด้าน เช่น จำนวนงบประมาณที่ได้ไม่เพียงพอจึงทำให้ขาดความสามารถในการดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพราะในการดำเนินการนั้นย่อมต้องใช้งบประมาณ อีกทั้งโรงเรียนยังขาดการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน รวมไปถึงการสนับสนุนจากองค์กรและหน่วยงานของเอกชน

การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการที่จะนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการสื่อสารเพื่อให้ชุมชนเห็นปัญหา และสร้างความตระหนักในปัญหาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดึงศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่อย่างหลากหลายออกมาใช้ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารสถานศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ทำให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับ (พชฎ นรสิงห์ และสิริธัญญา โกษะ, 2567) อีกทั้งมีส่วนช่วยให้การพัฒนาสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ภายใต้การขับเคลื่อนด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน องค์ประกอบ ขอบข่ายและมาตรการในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษา เพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนมีความปลอดภัย และเพื่อให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ขอบข่าย และมาตรการในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. ศึกษาองค์ประกอบ ในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษามาตรการ และขอบข่ายความปลอดภัยในสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ เพื่อหาองค์ประกอบ ขอบข่าย และมาตรการที่เกี่ยวข้องในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6,787 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างอ้างอิงตามตารางของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 378 แต่เนื่องจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดภูเก็ต เป็นจังหวัดที่มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาน้อย จึงได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนใน 3 จังหวัดนี้ จังหวัดละ 1 โรงเรียน ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 381 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ได้แก่ ผู้บริหาร และครู

ผู้รับผิดชอบงานด้านความปลอดภัยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน มีดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.5 และนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธี Cronbach Alpha จากผู้บริหาร และครูที่เป็นหัวหน้างานเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารผู้บริหาร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล พร้อมทั้งแนบบแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีคำอธิบายรายละเอียด วัตถุประสงค์ วิธีการตอบ และวิธีการรับคืนแบบสอบถาม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถทำแบบสอบถามด้วยการการสแกน QR code และทำแบบสอบ ผ่านช่องทางออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ด้วยค่าความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์สภาพปัจจุบันที่มีผลต่อการบริหารจัดการความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามแนวของลิเคิร์ท (Likert Method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) กำหนดไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบในการบริหารความปลอดภัยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ภาวการณ์ช่วยเหลือด้านบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา 3) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และ 4) มาตรการและขอข่วยความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมาตรการและขอข่วยความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประกอบด้วย 3 มาตรการ ดังนี้ 1) มาตรการด้านการป้องกัน 2) มาตรการด้านการปลูกฝัง และ 3) มาตรการด้านการปราบปราม โดยมาตรการดังกล่าวจะต้องครอบคลุมขอข่วยความปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย คือ 1) ด้านอุบัติเหตุ 2) ด้านการใช้ความรุนแรง 3) การล่วงละเมิดสิทธิ และ 4) ด้านสุขภาพอนามัยทางกายและจิตใจ

2. สภาพปัจจุบันในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, $S.D.=1.09$) เมื่อพิจารณาภาพรวมของแต่ละด้านพบว่า สถานศึกษามีการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 3.63$, $S.D.=0.92$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ($\bar{X} = 3.37$, $S.D.=1.18$) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 3.36$, $S.D.=1.15$) และสถานศึกษามีการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.33$, $S.D.=1.15$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีการร่วมกันวางแผนปลูกฝังให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี เพื่อไม่ให้เกิดความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา และวางแผนเพื่อแก้ไขช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟู นักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย สูงที่สุด ($\bar{X} = 3.38$, $S.D.=1.16$) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี เพื่อไม่ให้เกิดความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย สูงที่สุด ($\bar{X} = 3.39$, $S.D.=1.17$) ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันติดตาม ประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะ กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียน ครู และบุคลากร

ทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี เพื่อไม่ให้เกิดความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย สูงที่สุด ($\bar{X} = 3.36$, S.D.=1.13) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์ที่ดี มีความภาคภูมิใจ และได้รับการยกย่องในการมีส่วนร่วมจัดทำระบบการแก้ปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยา ฟ้นฟู นักเรียนที่ได้รับผลกระทบด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.65$, S.D.=0.90) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม	ระดับคะแนน	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การมีส่วนร่วมวางแผน		
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันวางแผนป้องกันความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย	3.37	1.18
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันวางแผนปลูกฝังให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี เพื่อไม่ให้เกิดความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย	3.38	1.16
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันวางแผน เพื่อแก้ไข ช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟู นักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย	3.38	1.16
เฉลี่ยรวมการมีส่วนร่วมวางแผน	3.37	1.18
การมีส่วนร่วมดำเนินการ		
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันดำเนินการประเมินความเสี่ยงเพื่อจัดทำแผนความปลอดภัย และจัดระบบช่องทางการสื่อสารด้านความปลอดภัยเพื่อป้องกันความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย	3.36	1.15
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ใ้มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี เพื่อไม่ให้เกิดความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย	3.39	1.17
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันดำเนินการ แก้ไข ช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟู นักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย	3.33	1.15
เฉลี่ยรวมการมีส่วนร่วมดำเนินการ	3.36	1.15

การบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม	ระดับคะแนน	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล		
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันติดตาม ประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะ กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี เพื่อไม่ให้เกิดความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย	3.36	1.13
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายร่วมกันติดตาม ประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะ กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดี เพื่อไม่ให้เกิดความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย	3.36	1.13
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมติดตามผล และให้ข้อเสนอแนะ การ แก้ไขปัญหา การช่วยเหลือเยียวยา พันฟูจิตใจนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากความ ไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย	3.31	1.13
เฉลี่ยรวมการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล	3.33	1.15
การมีส่วนร่วมรับประโยชน์		
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์ที่ดี มีความภาคภูมิใจ และ ได้รับการ ยกย่องในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนความปลอดภัยในสถานศึกษา	3.64	0.91
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์ที่ดี มีความภาคภูมิใจ และ ได้รับการ ยกย่องในการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร และจัดกิจกรรมด้านความปลอดภัยใน สถานศึกษา	3.60	0.90
สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์ที่ดี มีความภาคภูมิใจ และได้รับการ ยกย่องในการมีส่วนร่วมจัดทำระบบการแก้ปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยา พันฟู นักเรียนที่ได้รับผลกระทบด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา	3.65	0.90
เฉลี่ยรวมการมีส่วนร่วมรับประโยชน์	3.63	0.92
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.42	1.09

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษารองค้ประกอบในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบ ในการบริหารความปลอดภัยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ภาคีเครือข่ายด้านบริหารจัดการ ความปลอดภัยในสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

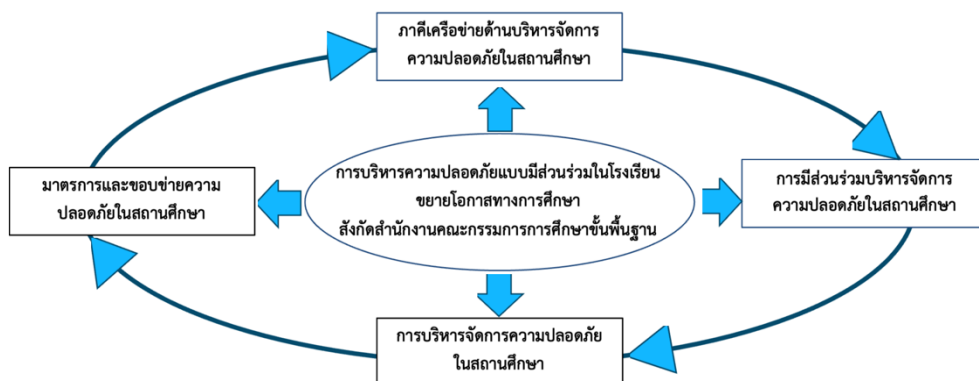
3) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และ 4) มาตรการและขอบข่ายความปลอดภัยในสถานศึกษา เนื่องจากในการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเพื่อร่วมกันบริหารจัดการความปลอดภัยภายใต้มาตรการและขอบข่ายความปลอดภัยในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของธำรงค์ จันทฤทธิ และคณะ (2567) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ได้องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 ผู้มีส่วนร่วมด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่ายความปลอดภัยในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา และสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ อุทัยแสน (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารความปลอดภัยสถานศึกษา พบว่า มีองค์ประกอบคือ การกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย การบริหารความเสี่ยง การกำหนดแผนและมาตรการความปลอดภัย การประเมินความปลอดภัย นโยบายด้านความปลอดภัย และการป้องกันความเสียหาย การศึกษามาตรการและขอบข่ายด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา พบว่า มาตรการความปลอดภัยในสถานศึกษาประกอบด้วย มาตรการด้านการป้องกัน มาตรการด้านการปลุกฝัง และมาตรการด้านการปราบปราม โดยมาตรการดังกล่าวจะต้องครอบคลุมขอบข่ายความปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 4 กลุ่มภัย คือ ด้านอุบัติเหตุ ด้านการใช้ความรุนแรง ด้านการล่วงละเมิดสิทธิ์ และด้านสุขภาพอนามัยทางกายและจิตใจ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดมาตรการที่สามารถช่วยให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษามีความชัดเจนมีความเป็นระบบ มีความคล่องตัวนอกจากนี้สถานศึกษาต้องกำหนดขอบข่ายภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนให้ชัดเจน สอดคล้องกับธนัทธวัฒน์ วรวัชรบวรชัย และคณะ (2567) ที่ทำการศึกษาเรื่องการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน ต้องประกอบด้วย หลักการบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน การจัดขอบข่ายความปลอดภัยในโรงเรียน และ มีมาตรการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา และสอดคล้องกับอดิสร ดีปานธรรม และคณะ (2562) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบแผนการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา 2) ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไข

อุปถัมภ์ในสถานศึกษา 3) ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม 4) ด้านมาตรการการรักษาความปลอดภัยในสุขภาพอนามัยของนักเรียน

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขยายโอกาสมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น มีบุคลากรน้อย บุคลากรมีภาระงานค่อนข้างมาก และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอที่จะดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจากรุวรรณ เหยิบไธสงค์ (2563) ที่ทำการศึกษาการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี พบว่าปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของโรงเรียนประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหาร นอกจากนี้ สถานศึกษามีมาตรการในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยที่ไม่ครอบคลุม ซึ่งผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า โรงเรียนมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับมาตรการด้านการปลูกฝังและปราบปราม โดยร่วมกับภาคีเครือข่ายวางแผนและจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้ความรู้ด้านความปลอดภัยแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษารวมถึงวางแผนจัดทำระบบเพื่อแก้ไข ช่วยเหลือ เยียวยา และฟื้นฟู นักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากความไม่ปลอดภัย สอดคล้องกับสุพักตร์ เลยกกลาง (2566) ที่ศึกษาการบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา พบว่า การกำหนดแผนแนวทางปฏิบัติ มาตรฐานเพื่อความปลอดภัย รวมถึงนโยบายด้านความปลอดภัยของโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ยังมีระดับที่ต่ำและไม่ครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทรัพยากรบุคคลของโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กมีจำนวนน้อย จึงทำให้การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษามีข้อจำกัด ทั้งด้านการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย ด้านการกำหนดแผนและมาตรการความปลอดภัย และด้านนโยบายด้านความปลอดภัย

องค์ความรู้ใหม่

องค์ประกอบในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ภาคีเครือข่ายด้านบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา 3) การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และ 4) มาตรการและขอความช่วยเหลือในสถานศึกษา แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปพัฒนาการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้วางแผนกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความด้านความปลอดภัยให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา
2. สามารถนำผลการวิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กนกอร อุ่นสถานนท์. (2563). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 10(2), 1-14.

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2562). *สถานการณ์การเสียชีวิตจากการบาดเจ็บ (Injury) ของเด็กในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558-2562*. เข้าถึงได้จาก <https://ddc.moph.go.th/uploads/publish/1343520221109024056.pdf>
- จารุวรรณ เหยิบไธสงค์. (2563). *การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนเอกชน จังหวัดปทุมธานี*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา). วิทยาลัยครู ศาสตร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชัยวัฒน์ อุทัยแสน. 2555. *กลยุทธ์ความปลอดภัยสถานศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนัทวัฒน์ วรวัชรบวรชัย และคณะ. (2567). การบริหารความปลอดภัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 10(1), 151-157.
- ธำรงค์ จันทฤทธิ และคณะ. (2567). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(9), 778-792.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พชฎ นรสิงห์ และสิริญา โภชะ. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น*, 11(2), 107-118.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. เข้าถึงได้จาก <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2023/04/นโยบายและจุดเน้น-66-PDF.pdf>
- สุพักตร์ เลยกกลาง. (2566). การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(1), 465-474.
- อดิสร ดีปานธรรม, ปรีชา ดิลกภูมิสิทธิ์ และกิตติวงศ์ สาสวด. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 16(31), 66-75.